

Sygn. akt I C 411/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 października 2015 roku

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Dorota Zientara

Protokolant: staż. J. S.

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2015 r. w Elblągu

na rozprawie

sprawy z powództwa Z. C.

przeciwko Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda Z. C. kwoty:

- 65.000 zł /sześćdziesiąt pięć tysięcy złotych/ z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 45.000 zł od dnia 7 lipca 2014 r. i od kwoty 20.000 zł od dnia 16 października 2015 r.

- 30.000 zł /trzydzieści tysięcy złotych/ z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 4 grudnia 2014 r.

- 20.000 zł /dwadzieścia tysięcy złotych/ z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 13.500 zł od dnia 7 lipca 2014 r. i od kwoty 6.500 zł od dnia 16 października 2015 r.

- 542,85 zł /pięćset czterdzieści dwa złote osiemdziesiąt pięć groszy/ z ustawowymi odsetkami od dnia 24 lipca 2014 r. do dnia zapłaty;

2. w pozostałym zakresie oddala powództwo;

3. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 6.003 zł /sześć tysięcy trzy złote/ tytułem zwrotu kosztów procesu;

4. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Elblągu od powoda kwotę 23,41 zł /dwadzieścia trzy złote czterdzieści jeden groszy/ i od pozwanego 66,62 zł /sześćdziesiąt sześć złotych sześćdziesiąt dwa grosze/ tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygn. akt I C 411/14

UZASADNIENIE

Powód Z. C. domagał się zasądzenia od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W.:

- kwoty 95.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od kwoty 45.000 zł od dnia 7 lipca 2014 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 50.000 zł od dnia 16 października 2015 r. do dnia zapłaty, tytułem zadośćuczynienia przewidzianego art. 446 § 4 k.c. za krzywdę spowodowaną śmiercią małżonki K. C.;

- kwoty 40.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 7 lipca 2014 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania z art. 446 § 3 k.c. za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej po śmierci małżonki;

- kwoty 20.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 13.500 zł od dnia 7 lipca 2014 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 6.500 zł od dnia 16 października 2015 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia przewidzianego art. 445 § 1 k.c. za krzywdę związaną z urazami doznanymi w wyniku wypadku komunikacyjnego z dnia 21 marca 2014 r.,

- kwoty 815,60 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 24 lipca 2014 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów dojazdów do placówek medycznych oraz z tytułu odwiedzin poniesionych w związku z wypadkiem z dnia 21 marca 2014 r.

Powód domagał się także zasądzenia kosztów procesu według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, że dochodzone przez niego roszczenia pozostają w związku przyczynowym z wypadkiem komunikacyjnym z dnia 21 marca 2014 r., w wyniku którego on sam doznał obrażeń ciała, zaś jego małżonka K. C. zmarła. Sprawca przedmiotowego zdarzenia był ubezpieczony w ramach odpowiedzialności OC posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym towarzystwie ubezpieczeniowym.

Powód podkreślił, iż śmierć małżonki była dla niego szokiem, do dnia dzisiejszego nie może się pogodzić z nieodwracalnością tego traumatycznego wydarzenia. Wskazał, że przez okres blisko 50 lat tworzył ze zmarłą zgodne i wspierające się małżeństwo. Utrata żony spowodowała u niego brak chęci do życia, apatię, wzmożoną płaczliwość, stany depresyjne.

Uzasadniając roszczenie odszkodowawcze z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci małżonki powód podkreślił, iż bezpowrotnie utracił wsparcie w wykonywaniu czynności w gospodarstwie domowym, pozbawiony został opieki, nie istnieje także szansa na realne polepszenie warunków jego życia.

W zakresie żądania dochodzonego tytułem zadośćuczynienia za własną krzywdę związaną z następstwami wypadku z dnia 21 marca 2014 r. powód wskazał, że skutek tego zdarzenia doznał uszkodzenia ciała, zaś proces leczenia wiązał się z cierpieniem fizycznym i psychicznym. Powód wskazał nadto, że pozwany winien mu także zwrócić koszty dojazdów do placówek medycznych, w kwocie stanowiącej różnicę pomiędzy sumą wypłaconą w ramach postępowania likwidacyjnego, a kosztami rzeczywiście z tego tytułu poniesionymi.

Pozwane Towarzystwo (...) S.A. w W. w odpowiedzi na pozew domagało się oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia kosztów procesu według przedłożonego spisu kosztów. Pozwany nie negował, co do zasady, swej odpowiedzialności za zdarzenie z dnia 21 marca 2014 r. Wskazując, że udzielił ochrony ubezpieczeniowej sprawcy szkody podniósł, iż kwoty wypłacone na rzecz powoda w ramach postępowania likwidacyjnego w pełni kompensowały wszelkie jego roszczenia.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 21 marca 2014 r. w E. na ulicy (...) doszło do wypadku komunikacyjnego. Kierujący samochodem osobowym marki S. (...) nr rej. (...) P. B., jadąc ulicą (...) w kierunku K., z nieustalonych przyczyn zjechał na przeciwległy pas jezdni w wyniku czego zderzył się czołowo z jadącym w przeciwległym kierunku ruchu samochodem marki F. (...) o nr. rej. (...), którego kierowcą był powód Z. C., zaś pasażerką K. C..

Sprawca wypadku P. B. w dacie zdarzenia miał wykupioną polisę odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym towarzystwie ubezpieczeniowym.

Wskutek obrażeń ciała doznanych w tym wypadku małżonka powoda, K. C. zmarła w dniu 21 marca 2014 r.

Powód doznał uszkodzenia ciała w postaci złamania kostki przyśrodkowej podudzia prawego, złamania prawych żeber IV-V, stłuczenia płuca prawego oraz ogólnych potłuczeń ciała. Od 21 do 26 marca 2014 r. był hospitalizowany w

oddziale (...) Szpitala Wojewódzkiego w E.. W okresie od 26 do 31 marca 2014 r. przebywał w oddziale (...). W dniu 23 marca 2014 r. powodowi założono podłużnik gipsowy w związku ze złamaniem kostki przyśrodkowej prawej.

Dnia 28 marca 2014 r. operacyjnie nastawiono złamanie kostki przyśrodkowej podudzia prawego i zespolono śrubą kostkową z podkładką oraz założono podłużnik gipsowy goleniowy.

Powód został wypisany do domu z zaleceniem chodzenia o kulach z nieobciążaniem prawej kończyny dolnej przez okres około 2 miesięcy, utrzymania podłużnika gipsowego goleniowego przez okres około 6 tygodni oraz do dalszego leczenia w poradni ortopedycznej.

W dniu 10 kwietnia 2014 r. powodowi w poradni ortopedycznej zostały usunięte szwy.

W dniu 12 maja 2014 r. zdjęto powodowi podłużnik, badanie RTG wykazało słaby wzrost kostny, w związku z czym zalecono stosowanie zabiegów fizykoterapeutycznych oraz nieobciążanie kończyny dolnej prawej przez okres kolejnych 6 tygodni.

W dniu 2 czerwca 2014 r. kolejna kontrola w poradni ortopedycznej w dalszym ciągu wskazywała na brak wzrostu, powód nadal miał odciążać uszkodzoną kończynę.

W dniu 3 czerwca 2014 r. powód rozpoczął cykl zabiegów rehabilitacyjnych, brak wzrostu kostnego skutkowało zakwalifikowaniem go do leczenia operacyjnego w dniu 1 sierpnia 2014 r.

Złamanie kostki przyśrodkowej podudzia prawego jako następstwo wypadku komunikacyjnego z dnia 21 marca 2014 r. skutkowało powstaniem u powoda trwałego uszczerbku na zdrowiu w wysokości 17%. Obecnie u powoda utrzymuje się większy obrzęk prawego stawu skokowego, występuje niewielkie ograniczenie zgięcia podeszwowego i odwrócenia stopy, widnieje blizna pooperacyjna okolicy kostki przyśrodkowej, nie usunięto materiału zespalającego. W trakcie chodzenia powód wymaga wsparcia kulami ortopedycznymi. Częściowo obrzęk prawej kończyny jest spowodowany niewydolnością krążeniową, głównym źródłem tej dysfunkcji pozostaje uraz z dnia 21 marca 2014 r.

Powód w następstwie wypadku z dnia 21 marca 2014 r. nie wykazuje objawów choroby psychicznej, ani upośledzenia umysłowego. Występują u niego objawy powikłanej reakcji żałoby, co skutkuje stanami depresyjnymi, zaburzeniami sfery popędowej oraz traumą, jaką powód odczuwa od momentu śmierci żony. Z. C. odczuwa samotność; osobowość introwertyczna skutkuje wewnętrznym przeżywaniem utraty najbliższej osoby, powód ma świadomość nieodwracalnej utraty małżonki, towarzyszy mu wizja samotnej egzystencji, poczucie braku wsparcia żony w przyszłości. Występujące u powoda objawy nerwicowo – depresyjno – lękowe, będące powikłaną reakcją żałoby, stanowią 7% trwałego uszczerbku na zdrowiu. Prognozy odnośnie poprawy stanu psychicznego powoda są trudne do określenia, może być to proces trwający kilka lat, konieczne jest jednak „otwarcie się” powoda na inne osoby, które będą mogły mu pomóc.

Powoda cechuje wysoki stopień depresyjności. Poniósł on znaczne koszty psychiczne w związku z utratą małżonki, utrzymujące się do chwili obecnej. Śmierć osoby najbliższej jest dla niego trudna do zaakceptowania. Używa mechanizmów obronnych, które nie są wystarczające dla polepszenia jego stanu psychicznego. Powstałe po śmierci małżonki zaburzenia funkcjonowania psychicznego pod postacią powikłanej reakcji żałoby doprowadziły do zmian depresyjnych, skutkujących obniżonym nastrojem, zmianą aktywności życiowej, niskim poczuciem wartości, obniżoną dynamiką poznawczą, anhedonią. Powód w chwili obecnej wymaga wsparcia psychicznego.

Pismem z dnia 30 maja 2014 r. Z. C. zgłosił pozwanemu szkodę, żądając przyznania, w oparciu o art. 446 § 4 k.c., kwoty 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę po śmierci małżonki oraz kwoty 4.092,12 zł, w oparciu o art. 446 § 1 k.c., stanowiącej zwrot poniesionych kosztów pogrzebu K. C..

W tej samej dacie powód zażądał od pozwanego, w oparciu o art. 445 § 1 k.c., kwoty 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz, w oparciu o art. 444 § 1 k.c., kwoty 2.940 zł tytułem zwrotu kosztów opieki.

Pismem z dnia 16 czerwca 2014 r. zażądał od pozwanego kwoty 110 zł tytułem zwrotu kosztów leczenia oraz kwoty 2.499,04 zł tytułem zwrotu kosztów dojazdów do placówek medycznych.

Następnie pismem z dnia 11 sierpnia 2014 r. zmodyfikował żądanie, domagając się od pozwanego, na podstawie art. 445 § 1 k.c. łącznie kwoty 50.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę w związku z wypadkiem komunikacyjnym z dnia 21 marca 2014 r. oraz w oparciu o art. 444 § 1 k.c. kwoty 295,61 zł tytułem zwrotu kosztów leczenia.

Pozwany decyzją z dnia 16 października 2014 r. przyznał na rzecz powoda zadośćuczynienie za krzywdę w kwocie 14.500 zł (445 § 1 k.c.), kwotę 1.560 zł tytułem zwrotu kosztów opieki (444 § 1 k.c.) kwotę 405,61 zł tytułem zwrotu kosztów leczenia (444 § 1 k.c.) oraz 500 zł jako zwrot poniesionych kosztów dojazdów (444 § 1 k.c.). Decyzją z dnia 21 października 2014 r. przyznał na rzecz pozwanego kwotę 25.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę po śmierci małżonki (446 § 4 k.c.).

Pismem z dnia 28 października 2014 r. powód zażądał od pozwanego kwoty 40.000 zł w oparciu o art. 446 § 3 k.c. tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej po śmierci żony.

Z. C. ma 77 lat, jest wdowcem, posiada jednego dorosłego syna oraz dwoje wnucząt. Powód ze zmarłą małżonką tworzyli zgodne małżeństwo, w roku w którym doszło do wypadku mieli obchodzić jubileusz 50 lat pożycia małżeńskiego. Powód spędzał z małżonką cały wolny czas, uprawiali ogródek przydomowy, razem wykonywali prace w gospodarstwie domowym, udzielali się towarzysko, zmarła dbała o powoda, przygotowywała posiłki, wyjeżdżali poza miejsce zamieszkania na wycieczki krajoznawcze, grillowali. Oboje utrzymywali się ze świadczeń emerytalnych otrzymywanych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w kwotach po około 2.200 zł. Obecnie powód pobiera emeryturę w kwocie 2.350 zł.

Po śmierci K. C. życie powoda uległo diametralnej zmianie. Z. C. cierpi na zaburzenia depresyjne, nie może skupić uwagi na wykonywanych czynnościach, cechuje go apatia, brak motywacji do działania. Powód w ograniczonym zakresie wykonuje obowiązki w gospodarstwie domowym, zaniedbuje prace w ogrodzie, co wynika także z ograniczeń motorycznych, będących skutkiem doznanych w wypadku urazów kończyny dolnej prawej. Najbliżsi członkowie rodziny powoda pomagają mu w przygotowywaniu posiłków, uczą powoda sztuki kulinarnej, obsługi sprzętu gospodarstwa domowego.

Powód do chwili obecnej nie pogodził się z utratą małżonki, często chodzi na cmentarz kultywując pamięć po zmarłej.

(dowód: notatka urzędowa z dnia 21 marca 2014 r., k. 22; ekspertyza nr (...) dotycząca rekonstrukcji wypadku z dnia 21 marca 2014 r. sporządzona w ramach postępowania prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową w Elblągu w sprawie sygn. (...) k. 31-37; skrócony odpis aktu zgonu K. C., k. 48; dokumentacja medyczna powoda, k. 62-95; opinia biegłego ortopedy R. K. wraz z opinią uzupełniającą, k. 185-185 verte, k.233; opinia biegłej psychiatry G. W., k. 220-221; opinia biegłego psychologa W. C., k. 222-224; zgłoszenie szkody z dnia 30 maja 2014 r., k. 29-30, 105-107; zgłoszenie szkody z dnia 16.06.2014 r., k. 103-104; zgłoszenie szkody z dnia 11.08.2014 r., k. 96-97; decyzja pozwanego z dnia 16 października 2014 r., k. 98-99; decyzja pozwanego z dnia 21 października 2014 r., k. 25-26; pismo powoda z dnia 28.10.2014 r., k.23-24; zeznania świadków: E. H., k. 153 verte, S. C., k. 154; B. L., k. 154-154 verte; I. G., k. 178-178 verte; zeznania powoda Z. C. w charakterze strony, k. 178 verte-179 verte; dokumentacja fotograficzna, k. 38-39)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w przeważającej części.

Poczynione wyżej ustalenia stanu faktycznego w znacznym stopniu były bezsporne. Znalazły one potwierdzenie w dokumentach przedłożonych przez stronę powodową, a także w dokumentach znajdujących się w aktach szkody. Za wiarygodne Sąd uznał też zeznania S. C., E. C., I. G. i B. L. oraz samego powoda, gdyż były one zgodne, spójne i rzetelne, a zatem brak było podstaw do ich podważenia.

Podstawę prawną roszczeń powoda w związku ze śmiercią K. C. stanowiły przepisy art. 446 § 1, § 3 i § 4 k.c., zgodnie z którymi gdy skutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego, Sąd może przyznać najbliższym członkom jego rodziny stosowne odszkodowanie, jeżeli skutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej (§ 1 i § 3). Sąd może także przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę (§ 4).

Roszczenia związane z obrażeniami, jakich powód doznał w trakcie wypadku, znajdowały oparcie w art. 444 i 445 kc.

Zgodnie z art. 444 § 1 zdanie pierwsze k.c. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Natomiast zgodnie z brzmieniem art. 445 § 1 k.c. w wypadkach przewidzianych w artykule poprzedzającym (art. 444 k.c.), sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Pozwany nie kwestionował żądań powoda co do zasady; przyznał, iż ponosi względem niego odpowiedzialność odszkodowawczą, czemu dał wyraz spełniając w części świadczenia. Równocześnie jednak konsekwentnie twierdził, że roszczenia powoda są wygórowane.

Zgłoszone przez powoda roszczenia o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wskutek śmierci K. C. zasługiwały na uwzględnienie w części.

Kierując się wskazaniem, które zawarł Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 3 czerwca 2011 r., w sprawie III CSK 279/10 (System Informacji Prawnej Lex nr 898254) stwierdzić trzeba, że roszczenie z art. 446 § 4 k.c. ma na celu kompensatę doznanej krzywdy, tj. złagodzenie cierpienia wywołanego śmiercią osoby bliskiej oraz pomoc osobie pokrzywdzonej w dostosowaniu się do zmienionej w związku z tym rzeczywistości. Na rozmiar krzywdy mają przede wszystkim wpływ: dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem jego odejścia (np. nerwicy, depresji), roli w rodzinie pełnionej przez osobę zmarłą, stopień w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego. Takie też stanowisko wynika z wyroku z dnia 10 maja 2012 r. wydanego przez Sąd Najwyższy w sprawie IV CSK 416/11, gdzie wyrażono pogląd, że czynnikami wpływającymi na wysokość zadośćuczynienia w sprawach z art. 446 § 4 k.c. są: faktyczna bliskość relacji, intensywność kontaktów, długotrwałość i stopień cierpienia powoda, udzielane sobie wsparcie, wspólne zamieszkiwanie.

Oceniając wysokość zgłoszonych żądań Sąd uwzględnił wszystkie wskazane wyżej aspekty. K. C. była dobrą, życzliwą i troskliwą żoną. Towarzyszyła powodowi przez całe jego dorosłe życie. Niewątpliwie śmierć żony wywołała u powoda znaczne cierpienia psychiczne, do dziś nie poradził sobie z doznaną stratą.

Powód utracił oparcie w najbliższym członku rodziny, które jest niezmiernie potrzebne i jednocześnie niemożliwe do zastąpienia, zwłaszcza jeżeli chodzi o relacje małżonków, szczególnie jeżeli osoby te – tak jak w niniejszej sprawie – tworzyły prawidłowo funkcjonujący związek. Nie ulega wątpliwości, że powodowi ciężko jest odnaleźć się w nowej rzeczywistości, ma silne poczucie pustki i osamotnienia po stracie osoby, z którą wspólnie przeżył 50 lat. Podkreślić należy, że Z. C. ma 77 lat. W takim wieku nie jest łatwo adaptować się do nowej rzeczywistości, brak jest nadto perspektyw na ułożenie sobie życia na nowo.

Wysokość zadośćuczynienia jest zawsze bardzo ocenna i zawsze może być sporna. Niemożliwe jest bowiem dokładne ustalenie stopnia odczuwanego bólu po stracie osoby bliskiej, żadna kwota nie jest właściwym ekwiwalentem życia człowieka.

Wiadomym jest, że śmierć osoby najbliższej wywołuje uczucie smutku, przygnębienia, żalu. Dotknięte w ten sposób osoby czują się osamotnione, bezradne, często zapadają na choroby o podłożu nerwowym, co znacznie utrudnia im lub wręcz uniemożliwia codzienną egzystencję. Uwzględniając powyższe uznać należało, że należyta rekompensatą za krzywdę doznaną przez Z. C. była kwota 90.000 zł. Zadośćuczynienie w tej wysokości odpowiadało rozmiarowi i

intensywności negatywnych doznań powoda, spowodowanych śmiercią K. C. i nie prowadziło do nieuzasadnionego wzbogacenia. Kwotę zadośćuczynienia z omawianego tytułu należało pomniejszyć o kwotę, którą wypłacił pozwany powodowi w toku postępowania likwidacyjnego, stąd z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę zasądzone na rzecz powoda kwotę 65 000 zł (90 000 zł – 25 000 zł).

Częściowo usprawiedliwione okazały się roszczenia odszkodowawcze za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej w następstwie śmierci K. C.. W orzecznictwie podkreśla się, że pogorszenie sytuacji życiowej, o którym mowa w art. 446 § 3 k.c. polega nie tylko na pogorszeniu obecnej sytuacji materialnej, ale obejmuje także przyszłe szkody majątkowe, często nieuchwytne lub trudne do obliczenia, niemniej prowadzące do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej osoby najbliższej (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2009 r., sygn. akt. I CSK 149/09, LEX nr 607232). Podzielić należy stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uzasadnieniu wyroku z dnia 16 kwietnia 2008 r., w sprawie V CSK 544/07 (LEX 424335), że zwrot „znaczne pogorszenie sytuacji życiowej” należy odczytywać nie tylko w materialnym aspekcie zmienionej sytuacji bliskiego członka rodziny zmarłego, ale w szerszym kontekście, uwzględniającym przesłanki pozaekonomiczne określające tę sytuację. Do tych ostatnich niewątpliwie zaliczyć należy utratę oczekiwania przez osobę poszkodowaną na pomoc i wsparcie członka rodziny, których mogła ona zasadnie spodziewać się w chwilach wymagających takich zachowań.

Poczynione przez sąd ustalenia faktyczne dają podstawę do przyjęcia, że w wyniku śmierci K. C. nastąpiło znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powoda. Powód utracił żonę – a więc osobę, na której pomoc i wsparcie zawsze mógł liczyć. Utracił bezpowrotnie wsparcie psychiczne, jakie jemu dawała oraz pomoc w pracach związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego. Podkreślić należy, że w rodzinie powoda to zmarła zajmowała się sprawami urzędowymi, wykonywała także wszystkie tradycyjnie kobiece obowiązki domowe. Po jej śmierci okazało się, że powód nie potrafi przygotować sobie posiłku, nie radzi sobie ze sprzątaniami praniem czy prasowaniem. Nie wymaga dowodu, że posiłki gotowe, czy nawet przygotowane z półproduktów, są kosztowniejsze niż przygotowane od podstaw w warunkach domowych. Ze zbiorów z ogródka zmarła przygotowywała przetwory, powód nie ma takich umiejętności a zatem będzie musiał nabywać je w sklepie, co niewątpliwie również podnosi koszty utrzymania.

Faktem notoryjnym jest również i to, że prowadzenie gospodarstwa jednoosobowego jest kosztowniejsze niż dwuosobowego w rozliczeniu na osobę. Łatwiej jest także racjonalnie gospodarować dochodami dwóch osób; dowodem tego, że sytuacja ekonomiczna rodziny powoda za życia żony była lepsza jest fakt, że gromadzili oni oszczędności (vide wyciąg z rachunku bankowego).

Precyzyjne wykazanie rozmiaru omawianych żądań nie było możliwe, art. 322 k.p.c. daje jednak możliwość ustalenia wysokości szkody według oceny sądu, opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy. Mając na uwadze wskazane wyżej argumenty uznać należało, że stosowne odszkodowanie na rzecz powoda powinno wynieść 30.000 zł.

O odsetkach ustawowych od zasądzonych kwot z tytułu zadośćuczynienia i odszkodowania orzeczono na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c., uwzględniając, że roszczenia, z którymi powód wystąpił mają charakter bezterminowy, a więc winny być spełnione w terminie wynikającym z wezwania (art. 455 k.c.), z uwzględnieniem 30 dniowego terminu, określonego w art. 14 Ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124 poz. 1152 ze zm.). Roszczenia będące przedmiotem rozpoznania w sprawie niniejszej zgłoszone były jeszcze w toku postępowania likwidacyjnego; roszczenie z art. 446 § 4 kc w kwocie 80.000 zł pismem z dnia 30 maja 2014 r., doręczonym pozwanemu w dniu 3 czerwca 2014 r., zaś roszczenie z art. 446 § 3 kc w kwocie 40.000 zł pismem z dnia 28 października 2014 r., doręczonym 3 listopada 2014 r. (prezentaty w aktach postępowania likwidacyjnego, płyta k. 165). Rozszerzenie roszczenia z art. 446 § 4 kc nastąpiło w toku procesu, pismem z dnia 14 października 2015 r., doręczonym pozwanemu w dniu 15 października 2015 r. Uwzględniając powyższe, żądanie zasądzenia odsetek w odniesieniu do roszczenia z art. 446 § 4 kc należało uznać za zasadne w całości, zaś w odniesieniu do roszczenia z art. 446 § 3 kc od dnia 4 grudnia 2014 r., skoro w tym zakresie szkodę zgłoszono dopiero pismem z dnia 28 października 2014 r., doręczonym pozwanemu w dniu 3 listopada 2014 r.

Odnosząc się do żądania pozwu w zakresie zadośćuczynienia wskazać należało, że pojęcie „sumy odpowiedniej” użyte w art. 445 § 1 k.c. w istocie ma charakter niedookreślony. Zadośćuczynienie ma mieć przede wszystkim charakter kompensacyjny, wobec czego jego wysokość nie może stanowić zapłaty symbolicznej, lecz musi przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość. Jednocześnie wysokość ta nie może być nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy, ale musi być „odpowiednia” w tym znaczeniu, że powinna być - przy uwzględnieniu krzywdy poszkodowanego - utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 28.08.2001r., w sprawie III CKN 427/00, opublikowanym w Systemie Informacji Prawnej LEX nr 52766).

Kryteria, jakie należy uwzględnić przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia pieniężnego, wypracowała judykatura, szczególnie Sądu Najwyższego. Kierując się tymi wskazaniem, można ogólnie stwierdzić, że określając wysokość zadośćuczynienia, sąd powinien wziąć pod uwagę wszystkie okoliczności mające wpływ na rozmiar doznanej krzywdy, a zwłaszcza stopień i czas trwania cierpień fizycznych i psychicznych (pobyt w szpitalu, bolesność zabiegów, dokonywane operacje, leczenie sanatoryjne itp.), trwałość skutków czynu niedozwolonego (kalectwo, oszpeccenie, bezradność życiową, poczucie nieprzydatności), prognozy na przyszłość (polepszenie lub pogorszenie stanu zdrowia), wiek poszkodowanego (zwykle większą krzywdą jest kalectwo dla osoby młodszej), niemożność wykonywania ulubionego zawodu, uprawiania sportów, pracy twórczej, artystycznej, zawarcia związku małżeńskiego, posiadania dzieci, utratę kontaktów towarzyskich, możliwości atrakcyjnych wyjazdów, wycieczek, chodzenia do teatru, kina, na plażę itp. Wysoki stopień winy sprawcy szkody powinien z reguły wpływać na podwyższenie zadośćuczynienia (Komentarz do kodeksu cywilnego, Księga trzecia – Zobowiązania, G. Bieniek i inni, Warszawa 1996, t.1, s. 369-370).

Analiza poczynionych w niniejszej sprawie ustaleń prowadzi do wniosku, że z uwagi na rozmiar doznanej przez powoda krzywdy, wypłacona jemu dotychczas przez pozwanego kwota tytułem zadośćuczynienia jest zbyt niska. Należąta rekompensata, w ocenie Sądu, stanowi kwota 34.500 zł.

Zadośćuczynienie w tej wysokości odpowiada rozmiarowi i intensywności negatywnych doznań powoda, uwzględnia, czas leczenia, skutki urazów dla jego codziennego funkcjonowania i nie prowadzi do nieuzasadnionego wzbogacenia. Jak wskazano wyżej powód cierpi z powodu obrzęku prawego stawu skokowego, niewielkiego ograniczenia zgięcia podeszwowego i odwrócenia stopy, pozostała blizna pooperacyjna okolicy kostki przyśrodkowej oraz występuje materiał zespalający. W trakcie chodzenia powód wymaga wsparcia kulami ortopedycznymi. Dolegliwości te ograniczają jego normalne funkcjonowanie, powód nie porusza się swobodnie, nie może kosić, pielnić w ogródku, ma trudności z chodzeniem po schodach, co przed wypadkiem nie stanowiło dla niego żadnego problemu. Odczuwa klucie zespolenia metalowego, które dotychczas nie zostało usunięte.

Na częściowe uwzględnienie zasługiwało także roszczenie odszkodowawcze obejmujące zwrot kosztów dojazdów. Powód przedłożył zestawienie dojazdów; składały się na nie dojazdy do szpitala i innych placówek służby zdrowia, a także dojazdy jego syna w celu odwiedzin. Pozwany kwestionował omawiane roszczenie o tyle, że w jego ocenie, syn odwiedzałby powoda niezależnie od zaistnienia zdarzenia, w oświadczeniu złożonym na potrzeby postępowania likwidacyjnego przyznał bowiem, że rodziców odwiedzał raz w miesiącu. Pozwany wskazał nadto, że powód nie wykazał, czy przejazdy odbywały się samochodami z silnikiem diesla czy z silnikiem benzynowym. Zakwestionował w związku z tym przyjętą do wyliczenia cenę paliwa.

Stanowisko pozwanego należało uznać za zasadne o tyle tylko, że skoro faktycznie syn powoda oświadczył, że za życia matki i tak co miesiąc przyjeżdżał do rodziców (oświadczenie k. 150v), to dochodzona przez powoda należność podlegała pomniejszeniu o koszt jednego jego przyjazdu w maju 2014 r. (wykazano dwa przyjazdy). Bez znaczenia dla sprawy jest zarzut, że nie wskazano, czy przejazdy realizowane były samochodem z silnikiem diesla czy benzynowym. Wiosną 2014 r. olej napędowy i benzyna były w zasadzie w tej samej cenie, kształtującej się w zależności od stacji benzynowej na poziomie ok. 5,4 zł. Przyjmując średnie spalanie 8 l/100km (wartość wskazana przez powoda, nie kwestionowana przez pozwanego, nie budząca zastrzeżeń, skoro przejazdy realizowano samochodami o pojemności silników 1781 cm³ i 2199 cm³), cenę średnią na poziomie 5,4 zł i liczbę przejechanych kilometrów - 2.414 (według

zestawienia k. 56 – 58 i oświadczenia zawartego w pozwie k. 5v - 2.990 km – 576 km minus odległość pokonana przez syna powoda w związku z jednym przyjazdem w maju 2014 r.), pozwany winien zapłacić powodowi z omawianego tytułu kwotę 542,85 zł (1042,85 zł – 500 zł – kwota zapłacona w toku postępowania likwidacyjnego)

O odsetkach ustawowych od zasądzonej kwoty zadośćuczynienia i odszkodowania orzeczono przy uwzględnieniu podstawy prawnej wskazanej w odniesieniu do roszczeń powoda z art. 446 kc.

Żądanie zapłaty zadośćuczynienia z art. 445 k.c., w kwocie 30.000 zł powód zgłosił pismem z dnia 30 maja 2014 r. (k. 105) doręczonym pozwanemu w dniu 3 czerwca 2014 r., roszczenie w tym zakresie rozszerzył w toku procesu pismem z dnia 14 października 2014 r., doręczonym pozwanemu w dniu 15 października 2014 r. O zwrot kosztów dojazdu w kwocie 2.499,04 zł wystąpił pismem z dnia 16 czerwca 2014 r. doręczonym pozwanemu w dniu 20 czerwca 2014 r. Z omówionych wyżej względów, w odniesieniu do roszczeń powoda z art. 445 i 444 kc, żądanie zasądzenia odsetek ustawowych należało uwzględnić w całości.

W pozostałym zakresie roszczenia powoda jako wygórowane, podlegały oddaleniu (punkt 2 wyroku).

O kosztach procesu (punkt 3) rozstrzygnięto na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. Uwzględniono przy tym, że zasądzone na rzecz powoda kwoty stanowią 74 % dochodzonego roszczenia, Powód poniósł koszty procesu w łącznej kwocie 9.383 zł (w tym 4 966 zł z tytułu opłaty od pozwu, 3.600 zł z tytułu wynagrodzenia adwokata i 17 zł z tytułu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz 800 zł z tytułu zaliczki). Poniesione przez pozwanego koszty procesu ograniczały się do kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 3 617 zł. Uwzględniając powyższe Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 6.003 zł [9.383 zł – (3.617 x 26 %)], tytułem zwrotu kosztów procesu.

O nieuiszczonych kosztach procesu (punkt 4 wyroku) rozstrzygnięto na podstawie art. 113 ust. Ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 100kpc, tj. przy uwzględnieniu kwoty wyłożonej przez Skarb Państwa (90,03 zł) i wyniku procesu.